



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 142/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V. Y., t. č. vo väzbe, zastúpeného JUDr. J. B., konateľom a advokátom Advokátskej kancelárie K., B., B. – advokáti, s. r. o., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 6/2005 z 15. novembra 2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 37/2010 z 11. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Y. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. marca 2011 doručená sťažnosť V. Y. (ďalej len „sťažovateľ“), t. č. vo väzbe, zastúpeného JUDr. J. B.,

konateľom a advokátom Advokátskej kancelárie K., B., B. – advokáti, s. r. o., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T 6/2005 z 15. novembra 2010 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 37/2010 z 11. januára 2011 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v trestnej veci sťažovateľa bolo uznesením krajského súdu rozhodnuté, že predseda senátu JUDr. T. K. a členovia senátu JUDr. J. M. a JUDr. K. H. nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 1 T 6/2005.

Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením zamietol a trestnú vec vedenú krajským súdom pod sp. zn. 1 T 6/2005 tomuto súdu neodňal.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „V predmetnej trestnej veci... podal dňa 27. 09. 2010 podnet na Súdnu radu SR voči všetkým sudcom senátu. Zároveň podal na všetkých členov senátu trestné oznámenie. Tento podnet bol odstúpený predsedníčke Krajského súdu v Bratislave.

K predmetnému podnetu ako aj k trestnému oznámeniu sa vyjadrili písomne samotní členovia senátu 1 T 6/05, ktorí uviedli, že podané námietky obžalovaného považujú za nepodložené, zavádzajúce, ale aj urážajúce.

Na základe tejto skutočnosti podal obžalovaný dňa 12. 11. 2010 na Krajskom súde v Bratislave námietku zaujatosti voči všetkým členom senátu, a to z dôvodu, že u nich existuje dôvodná obava, že sú voči obžalovanému subjektívne zaujatí a nebudú rozhodovať nestranne a nezávisle. Podkladom tohto konštatovania bolo práve vyjadrenie samotných členov senátu. Ďalším dôvodom tiež bola skutočnosť, že medzi obžalovaným a jednotlivými členmi senátu sa vedie na Okresnom súde v Bratislave občianskoprávne konanie

o poškodzovanie dobrého mena a náhradu nemajetkovej ujmy, a že obžalovaný podal na členov senátu trestné oznámenie.“.

V tejto súvislosti je sťažovateľ toho názoru, že uznesením krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, poukazujúc na konštantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ústavného súdu a najvyššieho súdu, a týmito súdmi uplatňovanú „teóriu zdania“, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach ktorejkoľvek zo strán sporu.

Podľa sťažovateľa je zrejmé, že členovia senátu krajského súdu sú proti nemu zaujatí, čo vyplýva z ich neštandardného prístupu k jeho osobe už od začiatku trestného konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 1 T 6/2005, keď nechávali sťažovateľa predviesť na hlavné pojednávanie napriek jeho vyčerpanosti spôsobenej viac ako 50-dňovou hladovkou, vykonávali dôkazy, ktorých nezákonnosť sťažovateľ v konaní opakovane namietal, odmietali vyhotovovať pre sťažovateľa preklady rozhodnutí do jeho materinského jazyka (ukrajinský jazyk).

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces priznané čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 11. 2010 pod sp. zn. 1T 6/05 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 01. 2011 pod sp. zn.: 2 Tost 37/2010, porušené.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- eur (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 314,18 Eur (2 úkony právnej pomoci á 123,50 Eur + 2 x 7,41

Eur režijný paušál + 20 % DPH) na účet právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že trestná vec sťažovateľa vedená krajským súdom pod sp. zn. 1 T 6/2005 nebola dosiaľ právoplatne skončená.

Z obsahu sťažnosti je tiež zrejmé, že sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý

súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým tento súd rozhodol o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti proti všetkým sudcom senátu krajského súdu tak, že predsedu senátu JUDr. T. K. a členov senátu JUDr. K. H. a JUDr. J. M. nevytlúčil z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi. Súčasne sťažovateľ namietal, že k porušeniu ním označených práv došlo aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu zamietnutá.

II.A K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením krajského súdu

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

V konaní o námietke zaujatosti vedenom krajským súdom mal sťažovateľ možnosť dovolávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci konania o sťažnosti na najvyššom súde, ktorému v súlade s § 147 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 prináleží právomoc preskúmať správnosť výroku napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj jemu predchádzajúci postup. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie krajského súdu, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal najvyšší súd, ktorý rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uvedenému uzneseniu. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

II.B K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že k namietanému porušeniu označených práv malo podľa jeho názoru dôjsť v dôsledku toho, že najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu, aj keď všetky *„kroky a postupy členov senátu... vzbudzujú a utvrdzujú u obžalovaného presvedčenie, že členovia senátu Krajského súdu v Bratislave... sú voči jeho osobe zaujatí a mali byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn.: 1T 6/05“*.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 12. novembra 2010 proti predsedovi senátu, ako aj obom členom senátu krajského súdu námietku zaujatosti, v ktorej poukázal na dve zásadné okolnosti, z ktorých vyvodzuje zaujatosť celého senátu krajského súdu. Prvá okolnosť spočíva vo vyjadrení sudcov senátu, ktorí podanie sťažovateľa Súdnej rade Slovenskej republiky (z dôvodu vecnej príslušnosti postúpené na vybavenie predsedníčke krajského súdu), na základe ktorého predsedníčka krajského súdu nepristúpila k podaniu návrhu na začatie disciplinárneho konania, považovali za urážlivé proti ich osobám. Druhý argument sťažovateľa, z ktorého odvodzuje zaujatosť celého senátu krajského súdu, spočíva v tom, že 27. septembra 2010 podal proti všetkým jeho členom okrem podnetu na disciplinárne konanie aj trestné oznámenie a súčasne je medzi sťažovateľom v postavení žalobcu a jednotlivými sudcami senátu v postavení žalovaných vedené občianskoprávne konanie o poškodzovanie dobrého mena a náhradu nemajetkovej ujmy.

Krajský súd uznesením z 15. novembra 2010 rozhodol o nevyhlásení predsedu senátu a jeho oboch členov z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej krajským súdom proti sťažovateľovi. Uvedené uznesenie sťažovateľ napadol sťažnosťou.

Sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu bola uznesením najvyššieho súdu zamietnutá ako nedôvodná, pričom najvyšší súd s poukazom na obsah vznesenej námietky zaujatosti dospel k uvedenému záveru: *„Ak sudca považuje trestné oznámenie, podnet na disciplinárne konanie alebo občianskoprávnu žalobu podľa obsahu týchto podaní za nepodložené, zavádzajúce a voči jeho osobe za urážlivé, nič sa nemení na jeho povinnosti postupovať v konaní nestranne a aj v ostatných smeroch v súlade so zákonom (§*

2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov o sudcoch a prísediacich). To mu však nebráni v konaní vedenom na základe niektorého z vyššie uvedených podaní vyjadriť svoj postoj k nemu a k veci, pretože je tiež procesné dotknutou osobou, alebo (v prípade súdnej žaloby) už priamo aj účastníkom konania.

A naopak, nemožno ktoréhokoľvek sudcu (všetkých sudcov) diskvalifikovať z vykonávania úkonov trestného konania podaním s účelovo zameraným negatívnym obsahom, pokiaľ sa k podaniu na výzvu orgánu, do pôsobnosti ktorého vec patrí, vyjadrí. Aj takáto odpoveď by mohla vyjadrovať negatívny pomer k autorovi príslušného podania, ktorý by znamenal vylúčenie sudcu z rozhodovania v ním prejednáwanej veci, nie však vtedy, ak sudca vo svojom vyjadrení podanie hodnotí z hľadiska jeho dôvodnosti vo vzťahu ku svojej osobe, a to bez prejavov nevraživosti voči dotknutej strane.“

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a taktiež aj zo strany súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia (mutatis mutandis napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05). Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, I. ÚS 278/09).

Proti nesprávnemu a nezákonnému procesnému postupu súdu prvého stupňa sa sťažovateľ môže brániť, pokiaľ neboli akceptované jeho námietky či návrhy v priebehu prvostupňového konania, podaním odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Sťažovateľ môže navyše napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, ak sa domnieva, že v jeho veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v súlade s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Podľa § 384 ods. 1 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí súd preskúma zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, ktoré sú uvedené v dovolaní.

Podľa § 386 ods. 1 a 2 prvej vety Trestného poriadku ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera. Súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné všeobecné sudy. Za týchto okolností by prijatie sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2011